

Ankyloglossie – přirostlý jazyk

Autor: Tománková L., Večeřová K., **Školitel:** Krejčí P. Odb. as. MUDr., Ph.D. Klinika zubního lékařství, LF UP v Olomouci

Co je to ankyloglossie?

Ankyloglossie (lingua acreta) je lidově označována za jazyk přirostlý ke spodině dutiny ústní. Příčinou tohoto jevu je příliš krátký, svalový až fibrotický slizniční podjazykový úpon (frenulum, uzdička). Pacienti postižení touto vrozenou vývojovou vadou nejsou schopni jazykem plně vykonávat některé pohyby. Například nedovedou olíznout horní a dolní ret bez toho, aniž by nenapínali hrot jazyka. Příliš těsné připojení jazyka může působit poruchy příjmu potravy během kojení a s tím související neprospívání v kojeneckém věku. Na druhé straně takové děti nemají problémy s krmením z láhve, nicméně tento způsob výživy není adekvátním řešením vzniklé abnormality. Tento fakt je znám již od 18. století.

Obr. 1: Ankyloglossie (lingua acreta)



(Zdroj: vlastní zpracování)

Výskyt onemocnění (incidence)

S ankyloglossií se setkáváme u pacientů již od narození, přičemž nás na ni upozorňují nejčastěji samotné matky z důvodu bolestivého kojení. Bolest je způsobena nedokonalým přisátím úst dítěte k prsu. 3x častěji jsou postiženi chlapci. V některých případech nejsou symptomy ankyloglossie patrné až do období dospívání, kdy se stávají zdrojem sociálního handicapu.

Původ a vznik onemocnění (etiologie a patogeneze)

Mluvíme-li o zkrácené podjazykové řase, je třeba říci, že se jedná o vrozenou vývojovou vadu jazyka. Osoby, narozené s „přirostlým“ jazykem, není možné dopředu vytipovat.

Hlavní příznaky (symptomy)

Mezi hlavní příznaky ankyloglossie řadíme omezenou aktivitu jazyka. Ta je patrná u pohybů do stran, kdy se vychyluje celý jazyk nebo pouze jeho část. Při těchto pohybech mohou pacienti udávat různý stupeň bolestivosti. Dalším průvodním znakem je samotný tvar jazyka, který při vypláznutí připomíná srdíčko nebo písmeno V. Jedinci s touto vadou neumí vytvořit z jazyka korýtko nebo jej umí pouze naznačit okraji jazyka. Navíc se tito jedinci nedokáží dotknout jazykem horní čelisti a patra.

Obr. 2: Jazyk ve tvaru srdíčka



(Zdroj: vlastní zpracování)

Při vyšetřování osob s ankyloglossií si všímáme napnutí podjazykové řasy při zdviženém jazyku a zároveň sledujeme, zda nedochází k anemizaci (odkrvení) uzdičky. U těžších případů se uzdička upíná až do dásní dolních řezáků. V neposlední řadě registrujeme, zda a o kolik mm může pacient vypláznout jazyk pod hranici dolní retní červeně.

Rodiče dětí s touto anomálií se často obracejí na logopeda, zejména v případě poruch výslovnosti písmen T, D, N, L, R, Ř, S a Z.

Vyšetření

Vyšetření provádíme podle objektivního a subjektivního posouzení funkčních poruch jazyka. U pacientů měříme délku uzdičky při vypláznutém a zdvihnutém jazyku. V určených případech provádíme frenulotomii nebo frenulektomii.

Obr. 3: Aplikace místního znecitlivění při frenulotomii



(Zdroj: vlastní zpracování)

Léčba

V případě, že jsme se rozhodli pro chirurgické řešení ankyloglossie, volíme nejčastěji frenulotomii, která spočívá v přerušení spojení podjazykové uzdičky se spodinou dutiny ústní. Druhou metodou může být frenulektomie. Při ní dochází k úplnému odstranění podjazykové řasy. Jedná se o zákrok náročnější. Jinou možností je požití elektrokauteru nebo laseru. V obou případech se jedná o zákrok

prováděný v místním znečlivění. K výslednému hodnocení, zda zákrok umožnil pacientovi lepší pohyblivost jazyka, přistupujeme nejdříve za měsíc.

Obr. 4: Frenulotomie



(Zdroj: vlastní zpracování)

Obr. 5: Pacientka po půlroční kontrole



(Zdroj: vlastní zpracování)

Komplikace

Za jedinou pooperační komplikaci můžeme považovat nedostatečný přívod tekutin a z toho plynoucí dehydrataci organismu po zákroku (zvláště malých dětí). Jinak jsou komplikace vzácné.

Trpím ankyloglossií?

Pokud si kladete otázku, zda patříte mezi skupinu ankyloglosiků nebo ne, zkuste se „ohodnotit“ dle následujících bodů:

- dokážu vypláznout jazyk ven z úst bez toho, aby mi na něm vznikl důlek?
- má můj jazyk při plazení tvar srdíčka/ písmene V?
- umím olíznout oba rty bez jakéhokoliv nepříjemného pocitu tahu jazyka?
- trpím nějakou formou špatné výslovnosti?
- když jsem byl/ byla malé dítě, měl/ měla jsem problémy s neprospíváním z důvodu, že jsem se nedokázal/ nedokázala přisát k matčině psu (zeptejte se matky)?
- dokážu udělat korýtko/ vlnku na jazyku?
- dělá mi polykání obtíže při jídle a pití?
- cítím bolest/ napětí při pohybech jazyka do stran?
- umím lízat zmrzlinu?
- zaregistroval/ zaregistrovala jsem problémy při hraní na dechové nástroje?
- mám potíže se stabilitou zubní náhrady v souvislosti jazykem (pokud samozřejmě nějakou náhradu máte) ?

Literatura:

Kotlow L. A.: Ankyloglossia (lingua acreta): Diagnóza a léčebný postup. Quintessenz 1999; 8; s. 33- 36

Internet:

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1043181002800525> (přečteno 14.4.2014)